

VILÁGJELEK

Kunkovács László Kossuth-díjas fotóművész, néprajzkutató, akit fotóetnográfusnak is aposztrofál a szakirodalom. Találó az elnevezés, mert munkásságát ez a két pólus, művészet és tudomány kettőssége határozza meg. Ezért egyedi és különleges hetedik könyve is, mely a vizuális antropológia eszközeivel mutatja be kutatásait. Egy évtizedig járta Belső-Ázsiát és Szibériát, művészi erejű fotókon örökítve meg sámánokat, ősi sziklavészeteket, tájakat.

11 fejezetben összegzi tapasztalatait:

A Léptékek az időben - léptékek gondolkodásunkban című bevezető részben Kunkovács László megismerteti az olvasót az öt foglalkoztató kutatási témákkal. A sziklarajzok, (petroglifák) ábrázolásaival és az áldozósobrokkal (kunbabák).

A baskirok földjén, az Urálban 11 ezer évvel ezelőtről származó barlangi festményeket örökített meg.

Tamgalit, a jelekkel teliszórt vidéket és Dzsambult (Taraz) Kazaksztánban 1993-95-ben látogatta meg, s itt találkozott az első világgjellel: a bika hátán álló Napfényével.

A Kőlepiények Kirgizisztánban című fejezet a kőcipókon található további három világgjel ábrázolása és leírása: az íjjal szarvast üldöző vadász (csodaszarvas), a háromkarú svasztika és a világmindenség ábra.

A Meglepetések az Altaj hegységben őskori kőköröket, kőoszlopokat-menhireket, és egy újabkori „sziklagrafikát” mutat be.

Régészeti paradicsom Dél-Szibériában. Hakaszföld és Minuszinszk (1995-1998). Minuszinszk környékén rengeteg megalitikus, démoni hatású kőoszlop található egyedi jelrendszerrel. Itt található a világ legnagyobb halomsírja, a Nagy Szalbik kurgán. A Bojárí írottkövek, (Bojárzszi-sziklák) két legfontosabb ábrázolása egy keresztelős és egy harci jelenet. Mindkét rajzon hun kori szokások, eszközök fedezhetők fel.

Novoszibirszki találkozások: A szkíták erős azonosulását jelképezi, hogy totemállatukat, a szarvast tetoválásként a testükön viselték. Egyedi a szarvas körkörös testtartásának ábrázolása, mely a világ körforgását jelképező svasztikává válik.

A Szaján hegység sziklafalain: Tuva Köztársaság. Tuva füves pusztáján állnak a legszebb és legrégebbi türk kori köemberek, őskori temetkezési helyek és kurgánok.

Léna menti sziklavészetek (1997). A Léna folyó partján, Jakutföldön sziklarajzok sokasága található. A Jakutok (szahák) lovasnomád nép volt, hagyományait ma is őrzik, faragványaik központi állata a ló.

Szarvasos kövek. Mongólia (1989-1990). A Mörön vidéki szkíta temetkezési és áldozóhely köveinek szarvasos faragványait lenyűgöző felvételeken csodálhatjuk meg ebben a részben:

„Jól benne voltunk a délutánban, s mintha kísérem is érezte volna, jurtából egyelőre elég. Magyarázni kezdte: van még valami, amit érdemes lenne látnom, de nagyot kell hozzá kerülni.” ...” A jurták elmaradoztak. Kitérult viszont a végtelen sztyepp, aminek Mongóliában hogy-hogynem mindenütt egyéni arculata van. Késő délutáni, már sárguló fényben értünk célhoz. Kőszalak sokasága meredt az égnek. Lelassította a motort, s ebben a hely tiszteletét éreztem. Szkíta kori temetkezőhelyre – ősi áldozóhelyre – értünk. A fenséges látvány életem egyik legnagyobb élménye. A megalitikus hatású kőoszlopoknak valamiféle rendje is volt, de megbontotta az, hogy sokuk, nagy időkről tanúszkodva, kidőltlen hevert. A Mörön vidéki kultikus hely a korai szkíta korból való, a Krisztus előtti VII. századból. Az ázsiai szkítákat a szarvasos kövek népének is nevezhetjük, hiszen valamennyi égnek meredő oszlopra rávésték a kultikus lényeket, a Napkorong felé iramló, madárszerűen elnyúlt, szinte szárnyaló szent állatokat.” ...” Az égbolt seholy nem kékebb, mint Mongóliában. Ebbe a háttérbe meredeztek föl a mind sárgább fényben úszó faragványok, s akkor ott úgy éreztem, csodát látok. Az ég felé futó szent állatok, íme megannyi arany-szarvassá változtak. Talán magam is ott repültem közöttük.”

Kunkovács László: *Világjelek – Szarvasos kövek*. Mongólia (188-194. old.)

Kunkovács László

Világjelek

Signs of the Universe
СИМВОЛЫ МИРОЗДАНИЯ

Magyar Fotóművészek Szövetsége

KUNKOVÁCS LÁSZLÓ
Világjelek. Bp.: Magyar Fotóművészek Szövetsége, 2017. 228 p.

A címadó fejezet a világjeleket veszi számba: a világmindenség kör függőleges és vízszintes vonallal, a négy világtájjal való ábrázolása, a svasztika, a világ körforgásának megjelenítése, az életfa vagy világfa, mely a világmindenség mozgatóerejét ragadja meg, illetve a sziklarajzok emberábrázolásai, melyek szintén megtalálhatók más népi kultúrákban is.

A könyv az alkotó hitvallása szerint a faragványok képi ábrázolásának megörökítésével az emberi gondolkodás nyomába indul, a vizuális önszöveget próbálja megfejteni, mely letisztultságával a világ lényegét összegzi. A sziklarajzokban és emlékekben gazdag tájakon a vésetek, a kép-beszéd ugyanazt jelenti, mint az ácsolt magyar kelengyész ládákon, vagy akár a csángó vésett ládákon, azaz világnyelvként él.

A művészi erejű fotókat kiegészítő leírások az alkotó személyes, legbensőbb gondolatainak költői, de ugyanakkor tudományos értékű megfogalmazásai, melyek három – magyar, angol, orosz – nyelven olvashatók. A kötetvégi rezümé magyar, angol, orosz, baskír, kazak, kirgiz, altaji, hakasz, tuvai, jakut és mongol nyelven íródott. A könyv névmutatóval, földrajzi névjegyzékkel és ajánlott irodalommal zárul.

Soós Csilla